

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНИХ ПРОГРАМ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ГУМАНІТАРНОГО ПРОФІЛЮ В УНІВЕРСИТЕТАХ ПОЛЬЩІ

У статті здійснено аналіз системи освіти фахівців гуманітарного профілю Польщі, розкрито вимоги до освіти, підготовки фахівців до міжкультурної комунікації; наведено діаграми структури вивчення першого (BA) та другого (M) ступенів, приклади навчальних програм, опис дисциплін та змісту курсів; визначено переваги з польського досвіду; описано досвід міжнародної співпраці між університетами Європи та України.

Ключові слова: підготовка фахівців, навчання міжкультурної комунікації, навчальний процес, навчальні програми, міжнародна співпраця.

В статье осуществлен анализ системы образования специалистов гуманитарного профиля Польши, раскрыты требования к образованию, подготовке специалистов к межкультурной коммуникации; приведены диаграммы структуры обучения первой (BA) и второй (M) степеней, примеры учебных программ, описание дисциплин и содержания курсов; определены преимущества из польского опыта; описан опыт международного сотрудничества между университетами Европы и Украины.

Ключевые слова: подготовка специалистов, обучение межкультурной коммуникации, учебный процесс, учебные программы, международное сотрудничество.

The analysis of the system of education of specialists of humanities of Poland is examined in the article, requirements to education, preparation of specialists to intercultural communication, the diagrams of structure of studying of the first (BA) and second (M) degrees, examples of study programmes, characteristics of disciplines and content of courses are described, advantages of Polish experience are distinguished; experience of international cooperation between the universities of Europe and Ukraine is described.

Keywords: preparation of specialists, teaching intercultural communication, educational process, educational program, international cooperation.

Актуальність проблеми. Актуальність питання обумовлена визначенням ключових напрямів інтеграції національних систем педагогічної освіти і модернізацією вітчизняної системи підготовки фахівців в контексті Болонського процесу на основі аналізу сучасних структурних моделей підготовки фахівців в Європі [4].

У контексті глобальної інтеграції та інформатизації систем професійної педагогічної освіти особливо актуальним є питання вивчення зарубіжного досвіду Європейських країн, зокрема Польщі.

У сучасних умовах особливого значення набуває розвиток міжнародних зв'язків, особливо в галузі освіти. Міжнародні зв'язки в галузі освіти припускають включення студентів в діалог культур, з метою формування у них системи цінностей як усвідомлених сенсів життя [1, 4].

В рамках навчання міжкультурної комунікації зміст культурного компоненту набуває важливого значення. Концепція діалогу культур припускає наявність як мінімум двох різних культур в процесі підготовки до реальної міжкультурної комунікації [9-11].

Мета статті – здійснити аналіз системи освіти фахівців гуманітарного профілю в Польщі. Розкрити вимоги до освіти, підготовки фахівців. Підвести підсумки і визначити переваги з польського досвіду.

Виклад основного матеріалу. Питанням, пов'язаним з дослідженням зарубіжного досвіду, присвячені роботи В. Ф. Бондаренка, О.В. Воцевської, К. В. Корсака, Г. О. Козлакової, В. І. Лугового, І. В. Ляшенко, О.В. Овчарук, Л.П. Пуховської, Ж. В. Таланової, О. О. Романовської, Ю. Ю. Романовської, О.О. Романовського [4]. Проблемою міжкультурної комунікації в освітньому процесі займалися такі вчені, як: Є.І. Пасов, Ю. С. Степанов, С. Р. Термінасова, І. І. Халєєва [4, 5, 7, 12] та інші.

Різноманіття моделей педагогічної освіти в Європі припускає широкий спектр адаптації цієї освіти до треступінчатої системи (бакалавр – магістр – доктор) Болонського

процесу. У цьому питанні величезне значення має досягнута університетами домовленість про співпрацю з підготовки майбутніх вчителів на всіх ступенях освіти і визнання наших кваліфікацій і академічних ступенів [1, 11, 12].

Початкова підготовка вчителів виражається в термінах формальних кваліфікацій, таких як ступінь бакалавра або магістра в Польщі. Польща приєдналася до Болонського процесу в 1999 році, запроваджуючи двоступеневу систему освіти – бакалавр, магістр. Польща, як і інші європейські країни, займається впровадженням болонських норм і стандартів в освіті, науці і техніці. На сьогодні вища освіта Польщі має багато переваг [9]. Система вищої освіти в Польщі представлена державними та недержавними вищими навчальними закладами. Недержавні навчальні заклади існують з 1989 року. Державні і недержавні ВНЗ мають однакові стандарти організації навчального процесу та викладання. Форма власності навчального закладу не впливає на якість, престижність диплому. Навчальні заклади за своєю поділяються на технічні, бізнесові, суспільно-економічні, медичні, спортивні та інші. Статус вищих навчальних закладів мають технікуми, коледжі, інститути, академії, університети. Третій і четвертий рівні акредитації мають інститути (вищі школи), консерваторії, академії, університети. Освітньо – кваліфікаційні рівні: Бакалавр (навчання триває 3 – 3.5 роки), Інженер (навчання триває 3 або 5 років), Магістр (навчання триває 1.5–2 роки), Магістр – інженер (навчання триває 5 років).

Дипломи польських навчальних закладів визнаються та дають можливість працювати за спеціальністю в Європейському Союзі, Україні та в більшості країн світу. Дипломи не потребують спеціального визнання та нострифікації [11]. Сама ж система освіти в Польщі функціонує відповідно до норм загальноєвропейської схеми (ECTS). Також освіта в Польщі відповідає Міжнародним нормам класифікації освіти (ISCED). Після закінчення вищого навчального закладу студент отримує європейський диплом, який визнається та дає можливість працевлаштування за спеціальністю у країнах Європейського Союзу, Україні, Росії та інших країнах. В деяких випадках додаток до диплому видається англійською мовою. Вищі навчальні заклади Польщі, як і інших європейських країн, беруть участь у програмах обмінів. Це означає, що студенти польського ВНЗ можуть їхати у навчальні заклади інших країн на стажування, практики, навчання. Вищі навчальні заклади Польщі велику увагу приділяють тому, щоб студенти під час навчання здобували практичні знання та проходили стажування [10].

Для іноземних студентів в Польщі Європа є відкритою, адже вони отримують карту тимчасового проживання, що дає їм можливість безвізового в'їзду до країн Шенгенського простору. Студенти проходять обов'язкове стажування під час навчання та в період літніх канікул. В рамках стажування студенти виїжджають до багатьох європейських країн. Навчання (Бакалавр) триває 3–3,5 роки (6–7 семестрів по чотири місяці кожен); (Магістр): триває 2–2,5 роки (4–5 семестрів). Форма навчання: стаціонарна, вечірня, заочна, екстерна. Найбільш поширеними є стаціонарна та заочна форми навчання. Студенти стаціонарної форми навчання, як правило, відвідують заняття 4, 5 днів на тиждень. Один день, здебільшого – п'ятниця, дається студентам для індивідуального навчання. Студенти заочної форми навчання відвідують заняття 2 рази в місяць (п'ятниця, субота, неділя). Вечірня форма навчання: понеділок – п'ятниця з 16.00. На екстерну форму навчання студент може перевестись, якщо для цього є поважні причини (причину переведення потрібно підтвердити відповідними документами).

Як зазначає О. Кучай, польська система педагогічної освіти готує вчителів у академічному та освітянському середовищах. ВНЗ визначають кількість студентів, напрями та форми, систему підготовки. Координацією роботи всіх ВНЗ і підготовкою вчителів займається Головна рада вищої школи в Польщі (Rada Główna Szkolnictwa Wyższego) [2]. Автор приділяє особливу увагу навчальним закладам, в яких готують вчителів (табл. 1). Завдяки міжнародній співпраці і діалогу культур вдалося здійснити професійну поїздку до Польщі в місто Лодзь. Ми мали можливість вивчати практику підготовки європейських вчителів у вузах Польщі і взяли участь в міжнародній конференції «Classroom-oriented research: The Benefits of Multiple Perspectives», організованою університетом (м. Лодзь, Польща). Самойленко Н. Б. виступила з доповіддю «Болонський процес і Українська

система освіти»і нам були вручені сертифікати участі. Лодзінський Університет є одним з кращих вищих навчальних закладів Польщі. Університет був заснований в 1945 році.

Сьогодні до складу університету входять 12 факультетів і 170 спеціальностей. Існує можливість підвищення професійної освіти третього рівня (ступінь магістра), а також можливість отримання післявузовської освіти (аспірантура) [8].

Таблиця 1

Польська система педагогічної освіти

Навчальні заклади	Види програм навчання
Університети-забезпечують найвищий рівень підготовки до роботи в основних і середніх школах, готують до викладання одного предмету	- п'ятирічні магістерські програми для вчителів-предметників та для вчителів шкіл усіх рівнів; - до навчання другого рівня протягом трьох років (для випускників дворічних педагогічних училищ); - дворічне навчання другого рівня для випускників трирічних педагогічних коледжів чи колегій (kolegium nauczycielskie); - післядипломне навчання чи підготовку вчителів, які мають магістерські дипломи.
Вищі педагогічні школи – готують учителів для всіх видів шкіл.	- трирічне профнавчання (studia zawodowe) - диплом ліценціата (для основної школи та позашкільних закладів); - можуть продовжити навчання до рівня магістра у ВНЗ.
ВНЗ (економічні, технічні, медичні, мистецькі та сільськогоспо-дарські)	- організовують педпідготовку в обсязі 270 академічних годин (по 90 годин з психології, педагогіки і методики викладання профільної дисципліни) для студентів, які хочуть стати вчителями;
Вища школа зі спецпедагогіки	- готує викладачів для спецзакладів усіх рівнів.

На даний час Університет складається з наступних факультетів: Біології і Охорони навколишнього середовища, Економіки і Соціології, Освітніх Наук, Географічних Наук, Міжнародних і Політичних Наук, Юридичний Наук і Адміністрації, Управління, Математики, Філології, Філософії і Історії, Фізики і Хімії [16]. У межах Університету є також інститути та центри підготовки вчителів та викладачів. Також університет нараховує 10 пріоритетних напрямів дослідження: міжнародні відносини, Європейський закон, іноземні мови, управління, економетрика, вивчення екології, молекулярна біологія, математичний аналіз, електрохімія, і ядерна фізика. У Лодзінського університету більше 140 000 випускників (не враховуючи магістрів і аспірантів). Студенти (включаючи тих, хто вчиться тут в рамках програми обміну студентами “Еразмус”) є громадянами близько 70-ти країн [3]. На сьогодні в Лодзінському Університеті навчається 47 000 студентів. Чисельність професорсько-викладацького складу університету – понад 2 300 чоловік (у тому 560 професорів). Доповіді відбуваються на польській, а також на англійській, німецькій і французькій мовах. У вузі часто організуються зустрічі і конференції з почесними особами з областей політики, культури і бізнесу.

При Лодзінському університеті з 1952 року існує Школа польської мови для іноземців. Це найперше в Польщі відділення серед тих, які виникли з метою викладання польської мови для іноземців. Дипломи школи отримали вже більше 20 000 студентів, а випускниками є близько 80% всіх іноземців, що навчаються в Польщі. Студенти мають можливість пройти місячний, п'ятимісячний або дев'ятимісячний курс польської мови.

Університет розвиває співпрацю з 136 університетами-партнерами зі всього світу, бере також активну участь в програмі обміну студентами “Еразмус” (LLP Erasmus) з 1998 навчального року. В рамках програми “Еразмус” підписано понад 480 двосторонніх угод з 300 Вузами. На всіх факультетах Лодзінського Університету вітається навчання і практика за кордоном. Лодзінський Університет бере участь в наступних проектах: Campus Europae, Norwegian Financial Mechanism, Compostela Group of Universities, Erasmus Mundus – GEMMA, Erasmus IP, Leonardo da Vinci, Comenius. У університет активно розвивається система подвійних дипломів. Сьогодні студенти можуть отримати подвійний диплом,

пройшовши навчання в наступних університетах: Université Jean Moulin Lyon 3, Université François – Rabelais (Tours), University of Texas at Austin, Westfälische Wilhelms – Universität Münster, University of Baltimore, the R. H. Smith School of Business, University of Maryland, Towson University.

Студенти даних філологічних факультетів – висококваліфіковані перекладачі, викладачі, співробітники та керівники туристичних фірм та фірм, що співпрацюють з іноземними фірмами (англійськими, американськими, шведськими норвезькими, іспанськими), працівники видавництва, редакцій, телебачення. Студенти навчаються на кафедрах англійської, скандинавської, німецької, іспанської, російської, польської філології за спеціальностями: культурознавчо-літературознавча; англо-бізнесова; англо-європейська; викладач; перекладач, персональна комунікація у бізнесі, персональна комунікація у бізнесі та Магістр Науки в Професійній Комунікації, кінознавство, іноземна мова в бізнесі; іноземна мова в медицині та фармацевтиці; іноземна мова у економічній та правовій сферах; іноземна мова та туризм; іноземна мова з елементами психології; видавнича графіка; полоністика [8].

Видається доцільним розглянути організацію підготовки в університеті фахівців гуманітарного профілю до міжкультурної комунікації. Дисципліна «Культурологія» викладається в Інституті Теорії Літератури, Театру і Аудіовізуальних Мистецтв, що функціонує в межах Філологічного факультету Університету [8]. Академічні інтереси викладацького складу Відділу Теорії Літератури концентруються навколо проблем літературних жанрів, порівняльних вивчень Європейської літератури. Програма навчання відповідає всім вимогам освітніх стандартів, встановлених Польським Міністерством Освіти і Академічного Навчання.

Кандидатам пропонується:

- очне навчання першого циклу, (Бакалавра);
- очне навчання другого циклу, (Магістра);
- заочне навчання першого циклу, (Бакалавра);
- заочне навчання другого циклу, (Магістра).

У кожному циклі обов'язково вибрати спеціалізацію до початку курсу, у момент реєстрації і подачі документів. Освітній процес на 5-му році все ще триває в системі загальноприйнятого ступеня Магістра. На ряду з очним і заочним навчанням, Інститут Теорії Літератури пропонує післядипломну освіту з дисципліни «Менеджмент в сфері культури» та бере участь у підготовці докторантів.

Випускники шкіл, хто отримує свідоцтво Matura (польською – matura) – екзамен із вибраних предметів навчальної програми на рівні середньої школи, не зобов'язані складати іспит, але свідоцтво про його складання вимагається від абітурієнтів від час вступу до ВНЗ. Матура не є документом, що посвідчує отримання середньої освіти, – цю функцію у Польщі виконує свідоцтво про закінчення середньої школи), зокрема ті, хто вже вчиться або вже здобував вищу освіту (Бакалавр або Магістр), може реєструватися до навчання на першому циклі.

Щоб реєструватися до другого циклу, доводиться отримати як мінімум ступінь Бакалавра з культурології або з іншої подібної теми. Кандидат, можливо, також може мати ступінь Магістра (у іншій спеціалізації, ніж вивчення культури). Бакалавр навчається три роки, тобто шість семестрів. Навчання складається з трьох “блоків” курсів: блок А включає так звані обов'язкові заняття – у загальних та спеціальних темах дисципліни Вивчення Культури, в яких студенти трьох спеціалізації беруть участь; блок В охоплює так звані факультативні (необов'язковий) курси фахівця (літературна культура); блок С містить факультативні (необов'язковий) додаткові курси (вибрані студентами серед запропонованих курсів, так і програмами інших курсів в університеті). Пропозиція щодо видів факультативних курсів змінюється з року в рік, і студенти вибирають їх за бажанням.

Згідно правилам системи ECTS студенти переводяться на наступний курс не тільки на підставі їх завершального оцінювання, але і на підставі числа отриманих кредитів ECTS (інформація щодо числа кредитів для кожного курсу може бути знайдена як в програмі навчання, так і в описі кожного курсу). Правила ECTS встановлюють, що студент ВА (перший ступінь) повинен отримати 180 кредитів в кінці його/її навчання. Програма також визначає

число кредитів, які повинні бути отримані в блоці А і число кредитів в блоці В і С. Після завершення трирічного навчання, тобто після завершення усіх курсів і практичних навчальних програм, отримавши 180 кредитів ECTS та позитивні відгуки на тези (підготовлені під керівництвом керівника в ВА семінарі) і склавши усний завершальний іспит, студент отримує ступінь Бакалавра.

Проаналізуємо розглянути деякі програми навчання (табл. 2). Мета Вивчення Культури першого ступеня - надати студентам знання (1) соціальних проблем, які є основою теоретичного відображення у культурі; (2) знань з економіки та права, які лежать в основі організації і управлінні сучасними культурними установами; (3) сучасні ЗМІ, їх вплив, функції і значення в сьогодишньому суспільстві; (4) проблеми ЗМІ і мультимедійного мистецтва, театру і вивчення літератури. Інша мета - навчити студентів (5) навичкам, які дозволять їм проаналізувати різні явища культури у всіх її аспектах у глобальному, національному, регіональному і місцевому масштабі; (6) навички організатора культурного життя і менеджера культурних установ. Важлива мета - (7) підготувати студентів для роботи в різних установах, які популяризують і поширюють культуру, в відділах культури газет і журналів, радіо та телевізійних станціях, у видавництвах, в відділах редагування, в літературних і театральних установах, в музеях, театрах і кіно також як і в бібліотеках і відео бібліотеках, в рекламуванні і агентствах зв'язків з громадськістю. Нарешті (8) підготовка студентів для навчання на другому ступені.

Таблиця 2

Діаграми структури вивчення першого ступеня (ВА)

Рік I, зима/ сем. (1)				
Обов'язкові курси (А)				
Загальні курси				
Назва курсу та код	Кількість год/сем	Методи навчання	Оцінювання	Кількість кредитів ECTS
Введення в вивчення культури 0100КАК106	15	le	g	2
Аудіовізуальна культура 0100-КАК108	30	le	e	1+3
Культурна комунікація 0100-КАК109	30	le	e	1+3
Навчання літератури 0100-КАК110	30	le	e	1+3
Факультативні курси (В & С)				
Рік I, літо/ сем. (2)				
Навчання літератури 0100-КАК206	30	co	g	4
Логіка і семіотика 0100-КАК207	30	co	g	4
Теорія культури 0100-КАК208	30	le	e	1+3
Курси спеціалізації: культура літератури				
Фонди Редагування 0100-KAL201	30	le	g	2
Порівняльна Історія Літератури 0100-KAL202	30	le	g	2
Факультативні курси (В & С)				
Рік II, зима/ сем. (3)				
Теорія культури 0100-КАК308	30	co	g	4
Методи в Літературній Теорії і Критиці 0100-КАК305	30	le	e	1+3
Основні проблеми філософії 0100-КАК305	30	le	g	2
Історія Мистецтва I 0100-КАК307	30	le	g	2
Курси спеціалізації: літературна культура				
Порівняльна історія літератури II 0100-KAL302	30	le	g	2
Аналіз літературного твору I 0100-KAL301	30	co	g	4
Факультативні курси (В & С)				
le - лекція co - спілкування s - семінар g - оцінювання e - екзамен				

Випускник із ступенем ВА, може продовжує вивчення для отримання другого ступеня (МА) в Вивченні Культури і в інших видах академічних дисциплін, якщо він/вона виконує

вимоги щодо кваліфікації студента, визначеної індивідуально для кожного виду дисциплін. Згідно з "Правила Навчання в Університеті всі іспити і робота студентів на всіх курсах повинні бути оцінені. Оцінювання здійснюється на підставі наступних критеріїв (це може комбінуватися в різних способах): присутність і активна робота студента на заняттях; письмові роботи, призначені протягом тривалості курсу; письмова завершальна робота; завершальний іспит; усний екзамен для перевірки знання студента, якщо він/вона пропустив заняття; завершальний усний іспит. Іспити, можуть бути письмові або усні (безперерійна відповідь на надане питання; рохгорнуті відповіді до серій питань; тест).

Вимоги до здачі наданого курсу пояснюються студентам викладачем курсу на початку семестру. Список іспитів кожного семестру може бути знайдений як в програмі навчання, так і в описах індивідуальних курсів. Завершальний (випускний) іспит проходить в усній формі і його предмет є: 1) знання отриманні протягом трьох років навчання – особливо у сфері своєї вибраної спеціалізації; 2) ВА диплом, написаний студентом. Навчання (Магістр) другого циклу для тих, хто отримав ступінь Бакалавра з вивчення культури або Бакалавр чи ступінь Магістра в інших спеціальностях. Процедура, щодо кваліфікації ступеня Магістра проходить у формі інтерв'ю з кваліфікації, де кандидати, може представити свої інтереси і освітні плани і інтерв'ю проводить комісія з членів факультету.

Мета другого циклу – забезпечити студентів глибокими знаннями, які дозволять розуміюти та інтерпретувати специфічні явища культури в контексті встановлених наукових методологій; навчити здатності відмітити і описати відносини між різними сферами культури і визначити їх специфічний символ; надати знання про встановлені форми і шляхи фінансування проектів у сфері культури; розвивати здібності, які дозволяють вирішити професійні проблеми (також нетипові) незалежно і обговорити професійну відповідальність в культурних установах і місцевих органах влади для того, щоб вдихнути життя і просувати культуру; формування умінь самоосвіти і професійного розвитку; готувати для проведення нових наукових досліджень та продовження освіти на третьому циклі (Докторантура). Проаналізуємо деякі курси з отримання ступеню Магістра (табл.3).

Таблиця 3

Діаграми структури вивчення другого ступеня (М)

Рік I, зима/ сем. (1)				
Обов'язкові курси (А)				
Загальні курси				
Назва курсу та код	Кількість год/сем	Методи навчання	Оцінювання	Кількість кредитів ECTS
Естетика	30	le	e	1+3
Методи наукових досліджень з вивчення культури	30	le	e	1+3
Спеціальні курси				
Основи комунікації	30	le	e	4
Спеціальні курси (культура літератури):				
Порівняльна історія літератури	30	cl	g	4
Література 20 століття	30	le	e	1+3
Факультативні курси (B & C)				
Рік I, літо/ сем. (2)				
Обов'язкові курси (А):				
Філософія культури	30	le	e	1+3
Філософія культури	30	le	e	1+3
Спеціальні курси:				
Електронні ЗМІ	30	le	g	4
Аналіз і критика аудіовізуальних форм	30	cl	g	4

Введення в організацію проектної діяльності	30	cl	g	4
Спеціальні курси (культура літератури)				
Порівняльна історія літератури	30	cl	g	4
Сучасна література	30	s	g	1
Факультативні курси (B & C)				

Випускник зі ступенем Магістр може продовжувати навчання третього циклу (Докторантура) за умови, що вони відповідають вимогам процедури кваліфікації, індивідуально визначив для кожного виду навчання (кандидат може знайти опис вимог до кандидата на сайті філологічного факультету університету (www.filolog.uni.lodz.pl та <http://www.filolog.uni.lodz.pl>).

Студент отримує ступінь Магістра після отримання вищої освіти за 2 роки навчання, а саме після завершення всіх дисциплін і стажувань, після отримання 120 кредитів програми ECTS, отримуючи позитивні відгуки щодо дипломної роботи (Магістра) та захисту дипломної роботи.

Надамо опис деяких дисциплін (табл. 4).

Таблиця 4

Опис дисциплін

Ступінь Бакалавра (BA) Обов'язкові курси (A)	
Назва курсу	Введення в навчання основ культури
Type of course: Year of study, semester: Number of credits: Teaching methods and language of instruction: Assessment methods:	Obligatory (A) I, winter sem. (1) 2 ECTS lecture, 1hrs/week x 15 w., Polish exam
Зміст курсу	мета: визначення позиції вивчень основ культури в контексті філософії, антропології і соціології культури; зміст: характеристика поняття культури як нормативного віровання і угоди, регулюючі культурні методи, принципи відмінності між технічною і символічною культурою, роль світової точки зору на культуру; внутрішні підрозділи (високо і масова культура, пізніше популярні, офіційні, взаємокультурні, альтернативні культури); традиція і пам'ять в культурі; поняття мультикультуризм, міжкультуризм, взаємокультуризм, транскультуризм, глобалізація і локалізація сучасної культури.
Рекомендована література	1. Encyklopedia kultury polskiej XX wieku. Pojęcia i problemy wiedzy o kulturze, red. A. Kłosowska, Wrocław 1991 (hasła: Kultura, Kultura narodowa, Kontrkultura, Tradycja, Zabawa)
Назва курсу	Комунікація в контексті культури
Type of course: Year of study, semester: Number of credits: Teaching methods and language of instruction: Assessment methods:	Obligatory (A) I, winter (1) 1+3 ECTS lecture, 2hrs/week x 15 w., Polish exam
Зміст курсу	мета: розгляд основних проблем теорії комунікації в контексті культури зміст: характеристика комунікації представлена в її історичному розвитку, в соціокультурному контексті і відносно розвитку електронних технологій комунікації. Основні поняття теорії комунікації. Елементи теорії ЗМІ. Результати дослідження у видах комунікації, наукові школи, моделі комунікації, результати комунікації в соціальному контексті, комунікації і ритуалі, проблеми глобалізації комунікації і культура, міжкультурна комунікація, виходить пліняття, пов'язані з інформаційним суспільством.
Рекомендована література	1. J. Fiske, Wprowadzenie do badań nad komunikowaniem, Wrocław 1999.
Назва курсу	Спілкування в сфері культури
Type of course: Year of study, semester: Number of credits: Teaching methods and language of instruction: Assessment methods	Obligatory (A) I, winter (1) 4 ECTS conversatory, 2hrs/week x 15 w., Polish grades given
Зміст курсу	В ході семінару студенти розширяють своє теоретичне знання про соціальні і культурні

	контексти комунікації, також отримують практичні навички аналізу і інтерпретації повідомлень, що відрізняються залежно від використовуваного засобу, контексту і мети процесу комунікації. Контекст курсу включає характеристику головних систем соціальної комунікації, комунікації і розвитку електронних технологій; етнологія комунікації; комунікація в контексті гендерного навчання; комунікація і ідеологія; реклама і результати зв'язків з громадськістю в контексті дослідження в масовій системі зв'язків; розуміння і інтерпретація повідомлень – різноманітність показу кодів і процесів; методи аналізу і інтерпретація повідомлень: семіотичні, емпіричні методи, структуралізм.
Рекомендована література	1. E. Griffin, Podstawy komunikacji społecznej, Gdańsk 2003. 2. B. Dobek-Ostrowska, Podstawy komunikowania społecznego, Wrocław 2002.
Назва курсу	Аналітичне читання
Type of course: Year of study, semester: Number of credits: Teaching methods and language of instruction: Assessment methods:	Obligatory (A) I, winter (1) 1+3 ECTS lecture, 2hrs/week x 15 w., Polish exam
Зміст курсу	Це початковий курс з теорії літератури та критики. Його теми включають тему з вивчення літератури та критики, література і літературність, унікальність літератури, літературна белетристика і імітація, тематика і суб'єктивність в літературному творі, онтологія літературного твору мистецтва, жанрів і видів літератури, літературної семантики, тексту і міжтекстовий зв'язок, література і мистецтво, теоретичні питання в аналізі, інтерпретації і оцінці літературного твору, сучасні дискусії щодо інтерпретації.
Рекомендована література	1. J. Culler, Teoria literatury, przeł. M. Bassaj, Warszawa 1998; 2. U. Eco (i R. Rorty, J. Culler, Ch. Brooke-Rose), Interpretacja i nadinterpretacja, przeł. T. Biedroń, Kraków 1996;
Назва курсу	Аналітичне читання
Type of course: Year of study, semester: Number of credits: Teaching methods and language of instruction: Assessment methods:	Obligatory (A) I, summer (2) 4 ECTS conversatory, 2hrs/week x 15 w., Polish grades given
Зміст курсу	Цей курс знайомить студентів з основними теоретичними проблемами в вивченні літератури. Це формує у студентів критичні аналітичні, пояснювальні і оцінні навички при індивідуальному читанні літератури. Основні поняття взяті зі стилістики (наприклад поезія і проза, риторичні фігури, тропи, символ і алегорія, відмітні особливості літературного проголошення), жанрової теорії, склад літературного твору. Темі включають також ідеї про конструкцію лірики і епоса, і їх еволюція.
Рекомендована література	1. J. Culler, Teoria literatury, przeł. M. Bassaj, Warszawa 1998; 2. M. Głowiński, A. Okopień-Sławińska, J. Sławiński, Zarys teorii literatury, Warszawa 1972 (lub wyd. następne);

Висновки. Представлені матеріали є кроком у дослідженнях підготовки фахівців гуманітарного профілю в Польщі.

Таким чином, завдання, поставлені перед системою вищої освіти нашою державою, доручення Міністерства освіти і науки молоді та спорту України стають передумовою плідної роботи із зарубіжними вузами-партнерами і широкими можливостями вивчення досвіду європейських країн, активного залучення його в систему підготовки українських фахівців.

ЛІТЕРАТУРА

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / [наук. ред. укр. вид. д-р пед. наук, проф. С.Ю. Ніколаєва]. – К. : Ленвіт, 2003. – 276 с.
2. Кучай О. Стан та розвиток освіти в Польщі/ О. Кучай // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи.– Випуск 32.– 2010. – С. 173.
3. Програма Темпус в Україні: <http://tempus.org.ua/uk/news/>
4. Самойленко Н.Б. Необхідність оновлення навчальних планів для формування міжкультурної комунікації студентів в умовах міжнародного співробітництва/ Н.Б. Самойленко // Горизонты образования. – 2011. – № 3. – С.175 -179.
5. Сафонова В. В. Культуроведение в системе современного языкового образования/В.В. Сафонова// Иностранные языки в школе. – 2001. – №3. – С. 17-24.

6. Сысоев П. В. Язык и культура: В поисках нового направления в преподавании языка / П.В. Сысоев // Иностранные языки в школе. – 2001.- №4 – С. 12-17.
7. Тер-Минасова С. Г. Язык и культура / С.Г. Тер-Минасова. – М., 2003. – 35 с.
8. Університет в м. Лодзь, Польша, Філологічний факультет: <http://iso.uni.lodz.pl/ru/> (<http://www.kulturoznawstwo.uni.lodz.pl/index.php>, <http://www.filolog.uni.lodz.pl>)
9. Bologna (1999) The European Higher Education Area. Joint Declaration of the European Ministers of Education.
10. Council of Europe (2001) Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching and Assessment. Cambridge: Cambridge University Press.
11. International Standard Classification of Education. ISCED 1997 / UNESCO. [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.uis.unesco.org/en/pub/pub.
12. Nikolayeva, S., M. Solovey, I. Kamynin, L. Lysenko and Y.Sazonova (2001) Curriculum for English Language Development in Universities and Institutes (Draft 2). Vinnytsia: Nova Knyha.

Рецензент: д. пед. н., проф. Козлакова Г. О.